

Plenum

Torsdag 24.11.2016 kl. 15.59—21.40

2.3. Muntlig fråga om inbesparingarna inom äldreomsorgen (Aino-Kaisa Pekonen vänst)

Muntligt spörsmål MFT 123/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Pekonen.

Debatt

16.26 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Koko Suomi ehti jo huokaista helpotuksesta, kun hallitus ilmoitti peruvansa päätöksen heikentää hoitajamitoitusta vanhustenhoivassa. Helpotuksen huokaus muuttui kuitenkin epätoivoon, kun kävi ilmi, että hoitajamitoituksella haettua säästötavoitetta ei kuitenkaan unohdettu.

Hallitus kaavailee siis edelleen miljoonasäästöjä vanhustenhuollossa. Säästöjä haetaan alentamalla hoitajamitoitukseen laskettavan henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksia. Mitoitukseen voitaisiin siis tulevaisuudessa laskea mukaan opiskelijoita, osastoapulaisia, laitoshuoltajia ja niin edelleen. Vastaavasti hoitoalan ammattilaisia eli sairaanhoitajia ja lähihoitajia olisi osastoilla vähemmän. Ilmeisesti hallituksen laskuopissa keittäjät ja talonmiehetkin ovat hoitajia.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeriltä: näettekö mitään riskiä siinä, että vanhuksilla ei enää jatkossa ole niin ammattitaitoista apua saatavilla kuin tällä hetkellä?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keittäjän ja talonmiehenkin ammatti on kunnioitettava, (Vasemmalta: Ei ollut siitä kysymys!) ja silläkin on merkitystä yhteisön kannalta, millaisia henkilöitä kyseisissä tehtävissä on, mutta ei tähän hoitajamitoitukseen jatkossakaan lasketa keittäjää eikä lasketa talonmiestä, vaan lasketaan koulutuksen saaneita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, jotka ovat arjessa niitten ihmisten kanssa, jotka ovat 7/24 tuetussa asumisessa ja kokoaikaista hoitoa ja huolenpitoa edellyttävässä tilanteessa. Näiltä osin ammattilaisuus, osaaminen säilyy varmuudella. Hoitajamitoitusta — 0,5 — tämä hallitus ei muuta, ja ehtipä siitä aika moni opposition edustajakin jo kunnian itselleen ottaa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.28 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein itse Superin haastamana maanantaina työvuoron vanhustenhoivassa Riihimäellä. Hoitajien viesti oli varsin selvä: säästöjä ei tule hakea hyvän hoidon kustannuksella. Kyllä hoitajat tekevät äärimmäisen tärkeää ja raskasta työtä ympäri Suomen, jaksamisensa äärirajoilla. Olen ai-

Punkt i protokollet PR 120/2016 rd

dosti huolissani koulutettujen hoitajien jaksamisesta kasvavan työtaakan alla. Onko tämä nyt kuitenkin se keino, millä te hallituksessa osoitatte kunnioitusta hoitohenkilöstöä kohtaan, että tätä hoitajan kelpoisuusvaatimusta ollaan laventamassa? Kysyn teiltä, ministeri Rehula: Mikä on hallituksen lahja Suomen vanhuksille 100 vuotta täyttävässä Suomessa? Aikooko hallitus nyt vihdoinkin lopettaa nämä silmänkääntöyritykset ja aidosti luopua näistä säästötavoitteista vanhustenhuollossa?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on lainsäädäntö, joka lähtee siitä, että ympärivuorokautisessa hoidossa ja hoivassa se hoitoisuus on avainasia: millaisia ihmisiä kyseisissä asumisyksiköissä, millaisia ihmisiä kussakin ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan vaateen omaavien ihmisten palveluyksikössä on. Tämä on ykkösasia.

Toisekseen tämän vanhustenhuollon laatusuosituksen, jota ollaan uudistamassa, yhtenä osana on tämä hoitajamitoitus. Jatkossakin ammattilaiset — 0,5 on se alin raja — lasketaan tähän 0,5:een. Meillä on tänä päivänä tilanne, jossa viimeisimpien tietojen mukaan keskiarvo on 0,63 hoitajaa per henkilö, ja meillä on aivan lähipäivinä tulossa viimeisimmät tiedot, että näin saadaan se todellinen tilannetieto akuutisti, missä mennään.

Mutta mikä (Puhemies koputtaa) on olennaista ja lahja Suomen vanhuksille: jokaisesta pidetään huolta.

16.30 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että kaikki edustajat ovat samaa mieltä siitä, että politiikassakin kiitosta pitää antaa silloin, kun sille on perustetta. Minä monen muun suomalaisen tavoin ehdin jo ilahtua tästä tiedosta, että hallitus peruu aikeensa laskea hoitajamitoitusta.

Mutta tämä ilo muuttui minun ja monen muunkin suomalaisen kohdalla syväksi pettymykseksi, kun kävi ilmi, että hallitus edelleen pitää kiinni tästä 70 miljoonan säästötavoitteesta vanhuspalveluiden osalta. Siitä tässä on kyse, että te edelleen aiotte säästää 70 miljoonaa vanhusten hyvän hoidon, henkilöstön jaksamisen kustannuksella, tällä kertaa muuttamalla ja laskemalla näitä kelpoisuusehtoja. Arvoisa pääministeri, eikö kaikista suosittelukäsitteistä ja inhimillisistä olisi kokonaan perua tämä aiottu säästö vanhuspalveluihin? (Ben Zyskowiec: Kaikki muutkin säästöt!)

16.31 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täydet edellytykset ja mahdollisuudet huolehtia tämän hallituksen linjaaman 70 miljoonan euron sisälsi niin, että tähän hoitajamitoitukseen ei tarvitse puuttua. Se on 0,5 se perusta ja pohja — piste. Ammattilaiset huolehtivat jatkossakin, koulutetut ihmiset, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, niistä ihmisistä, jotka sen ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan tarvitsevat.

Miten tämä tehdään? Näiltä osin hallitus on kirjannut budjettikirjaan sen menetelmän, sen tavan, joka täällä on aika montaa kertaa käyty. Nyt tässä laatusuosituksessa, joka on kokonaisuus, katsotaan muun muassa teknologian mahdollistaminen ja hyödyntäminen ja siinä koetetaan purkaa byrokratiaa, joka liittyy esimerkiksi yritysten lupakäytäntöihin ja niin edelleen. Semmoisilla tavoilla se 70 miljoonaa saadaan kasaan. Hoidon ja hoivan tasosta ei tingitä.

Punkt i protokollet PR 120/2016 rd

16.33 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta jotakin ihan hyvää tämän salin väen huolesta ikäihmisten hoivasta kertoo se, että syksyn mittaan kyselytunneilla tätä teemaa on sivuttu hyvin monesti.

Olen itse miettinyt, että väistämättä ikäihmisten paremman hoivan ja tulevaisuuden yhteydessä meidän olisi rohkeasti puhuttava myös digitalisaation ja teknologian hyvistä puolist. Huomaan, että aihe tuntuu myös hieman pelottavalta ja väistämättä ajatukset johtavat siihen, tulevatko sitten robotit ihmisten tilalle hoitamaan, kun kysymyksen pitäisi olla siitä, mihin kaikkeen sitä voidaan hyödyntää niin, että aikaa varsinaiselle kohtaamiselle ja hoivalle jää enemmän. Olen miettinyt vaikkapa annosjakelun lisäämistä lääkkeiden jaossa ja sitä kautta hoivatyöhön ajan jäämistä enemmän tai teknologian hyötyä ikäihmisten turvallisuudessa. Millaisia ajatuksia ministerillä on tästä teemasta?

16.33 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikään teknologia, mikään digitalisaatio ei tule korvaamaan ihmistä tilanteessa, jossa henkilö ympärivuorokautisesti asuu ja elää tilanteessa ja elämäntilanteessa, jossa hoidon ja hoivan ammattilaisten tarve on olemassa. Mikään digitalisaatio, mikään sähköinen järjestelmä ei tule korvaamaan toista ihmistä.

Tässä kokonaisuudessa, jota tässä nyt rakennetaan, yksi keskeinen ajatus on se, että ammattilainen pystyy kohtaamaan sen toisen ihmisen ja antamaan sen hoidon ja hoivan, mitä ihmisen tarvitsee antaa. Teknologia tulee merkittäväällä tavalla tätä hyödyntämään.

16.34 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är jätteviktigt att våra äldre kan känna sig trygga i sin vardag, och jag tycker att det är oerhört bra att regeringen nu dragit tillbaka förslaget om att sänka vårddimensioneringen. Det är bra att man håller fast vid 0,5 vårdare som minimum för dem som är i vård dygnet runt. Men samtidigt skulle det vara otroligt viktigt att våra kommuner också får veta på vilket sätt man ska göra de här beräkningarna. Vilka människor hör till dem som räknas med? Här kom det fram att det inte handlar om dem som jobbar i köket, det handlar heller inte om servicepersonal.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että hallitus on tässä asiassa vetänyt esityksensä takaisin ja perääntynyt siitä. On tärkeätä, että jokainen ihminen, jokainen vanhus tuntee olonsa turvalliseksi. Mutta miten hallitus aikoo informoida nyt meidän kuntia, niin että joka kunnassa tiedetään, miten tämä hoitajamitoitus todellisuudessa lasketaan, että täällä nyt asiat menevät ja kommunikointi menee oikealla tavalla eteenpäin?

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyse on vanhustenhuollon laatusuosituksista, jotka ovat työn alla niin, että kuntakenttä saa tuon tiedon vielä tämän vuoden puolella. Ja kun täälläkin jo keskustelu alkoi siitä, lasketaanko talonmiehet, keittäjät ja niin edelleen: Hoitajamitoitukseen ei lasketa talonmiehiä ja keittäjiä. He ovat tukipalvelutyöntekijöitä, jotka huolehtivat siitä, että on ruokaa ja polut on aurattu ja hiekoitettu ja niin edelleen. Kun edellinen hoitajamitoitus on tehty — ja täsmällisemmin: kun edellinen laatusuositus on tehty — niin sen jälkeen muutos koulutusmaailmassa on ollut sellainen, että meillä on ihan uusia ammattiryhmiä, jotka ovat mukana vanhustenhoidossa ja -hoivassa. Näiltä osin se, mikä on laatusuo-

Punkt i protokollet PR 120/2016 rd

situs, joka on yhteistyössä esimerkiksi Kuntaliiton kanssa työn alla, vielä tämän vuoden puolella kuntakentälle lähetetään.

16.36 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus hakee nyt säästöä aivan väärästä paikasta. Nämä ihmiset ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, ja tuntuu, että hallitus ei täysin käsitä, minkälaisia ihmisiä meillä tänä päivänä on, minkälaisia vanhuksia siellä on ympärivuorokautisessa hoidossa, minkälaisia vanhuksia meillä on kotipalveluiden, kotisairaanhoidon piirissä. He ovat kaikki erittäin huonokuntoisia. Ja kun viime hallituskaudella väännettiin pitkään kättä vanhuspalvelulaista, niin siihen saatiin yhtenä elementtinä mukaan se, että tämän kelpoisuuden täytyy olla sellainen, että riittää asiantuntemusta näiden hyvin vaikeasti hoidettavien vanhusten hoitamiseen. Ja nyt tuntuu, että hallituksella vähän niin kuin kärkihankkeena on se, että romutetaan tämä viime hallituskaudella aikaansaatu vanhuspalvelulaki. Sillä, miten vanhuksia hoidetaan, on väliä heidän omaisilleen, heille itselleen ja koko Suomen kansalle. Ja nyt kysyn: onko sillä väliä hallitukselle?

16.37 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niiltä osin kuin hoidon ja hoivan määrä ja tarve perustuvat hoitoisuuteen, ne on kirjoitettu vanhuspalvelulakiin. Se kohta on aivan ennallaan. Se on se ohjuri, se on se laintasoinen säädös, jonka tavalla pitää niissä paikoissa, niissä tiloissa, joissa ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa vaativia ihmisiä on, hoivaa toteuttaa.

Toisekseen meillä on hyvin erikuntoisia ihmisiä ympärivuorokautisessa hoidossa ja hoivassa. Kun keskiarvo maassa on viimeisen tiedon mukaan 0,63, niin se tarkoittaa sitä, että meillä on semmoisia hoivan yksiköitä, jossa se mitoitus on 0,8—0,9, koska hoitoisuustaso on sitä luokkaa, että siellä pitää olla enemmän henkilöstöä. Tämä on jatkossakin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sitä, mitä tämä tuleva suosituskkin pitää sisällään, ja näin ollen hoitoisuuden mukaan pitää jatkossakin olla vaikka 0,9.

16.38 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoito, vanhusten laitoshoido, herättää keskustelua paljon täällä salissa, on puhuttu jo viime kaudella, kun hoitajamitoituksesta edellisen kerran väännettiin. Meillä kaikilla on joku näkemys ja mielipide siitä, miten vanhuksia Suomessa tällä hetkellä hoidetaan, ja valitettavasti, kun kuuntelee ihmisiä, tuntuu siltä, että monet ihmiset jakavat sen saman huolen kuin myös moni meistä tässä eduskunnan salissa, että vanhustenhoidosta ei ole enää varaa tinkiä.

Arvoisa ministeri, saimmeko me nyt tällä kyselytunnilla lupauksen teiltä siitä, että laatusuosituksia päivitettäessä kelpoisuusvaatimusta ei heikennetä ja samalla hoitajamitoitus säilyy nykyisellään?

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoli on yhteinen ja aito. Huoli on yhteinen ja aito niin valtakunnan tasolla kuin sitten kuntatasolla, kuin niitten yritysten, niitten kolmannen sektorin järjestöjen ja vastuunkantajien tasolla, joiden tehtävänä on huolehtia ja vastata siitä, että ihminen voi ihmisarvoista elämää elää tilanteessa, jossa ei enää itse pärjää.

Toisekseen hallitus on sitoutunut siihen, että hoitajamitoitusta ei lasketa. 0,5 on se, jossa pysytään ja pidättäydytään. Laatusuositustyö on siinä asennossa, että kunnat saavat tiedon

Punkt i protokollet PR 120/2016 rd

tämän vuoden puolella siitä, mistä on kysymys, ja jo sitä, millainen koulutuksen muutos kentällä on tapahtunut edellisen laatusuosituksen jälkeen, tullaan tarkentamaan ja täsmentämään. Mutta olennaista on: sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ovat kaikki ne, (Puhemies koputtaa) jotka lasketaan 0,5:een.

Frågan slutbehandlad.